

Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi

LATVIJAS UN PASAULES VĒSTURE

KODS

																		V	E	S
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---

1. daļa

Iepazīsties ar norādījumiem!

Darba lapās un atbilžu lapā ieraksti kodu, kuru tu saņēmi, ienākot eksāmena telpā!

Eksāmenā veicamo uzdevumu skaits, iegūstamo punktu skaits un paredzētais izpildes laiks:

Daļa	Uzdevumu skaits	Punktu skaits	Laiks
1. daļa	9	50	40 min
2. daļa	8	50	90 min
3. daļa	1	24	70 min

Darbu veic ar tumši zilu vai melnu pildspalvu!

Eksāmena norises laikā eksāmena vadītājs skaidrojumus par uzdevumiem nesniedz.

1. daļa

Pēc 1. daļas uzdevumu izpildes atbildes uzmanīgi ieraksti atbilžu lapā!

2. daļa

Iepazīsties ar uzdevumiem, izlasi dotos tekstus un atbildes ieraksti darba lapā!

3. daļa

Izvēlies vienu no četriem piedāvātajiem tematiem, izpildi prasīto un uzraksti strukturētu argumentētu pārspriedumu!

Raksti salasāmi!

1. uzdevums (5 punkti).

Atrodi norādītajam laikam atbilstošo Latvijas vēstures notikumu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Notikumu ir vairāk.)

Gads	Burts	Latvijas vēstures notikums
1 1199		A Livonijas kara beigas
2 1583		B Latvijas un Padomju Krievijas miera līguma parakstīšana
3 1817		C 4. Saeimas sasaukšana
4 1920		D nacistu karaspēks ieņem Rīgu
5 1943		E bīskaps Alberts uzsāk darbību Latvijas teritorijā
		F Latvijas Centrālās padomes nodibināšana
		G Kurzemes guberņā atceļ dzimtbūšanu

2. uzdevums (5 punkti).

Atrodi katrai personībai atbilstošo veikumu vai ieņemamo amatu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Veikumu/amatu ir vairāk.)

Personība	Burts	Veikums / ieņemamais amats
1 Viestards (Viesturs)		A Livonijas ordeņa mestrs
2 Volters fon Pletenbergs		B viens no izcilākajiem 19./20. gs. mijas latviešu gleznotājiem
3 Garlībs Merķelis		C Rīgas Latviešu biedrības teātra vadītājs, dramaturgs, saukts par „latviešu teātra tēvu”
4 Ādolfs Alunāns		D Pārdaugavas hercogistes hercogs
5 Janis Rozentāls		E Tērvetes vecākais, Atskaņu hronikā dēvēts par Zemgales ķēniņu
		F pirmais latviešu arhitekts
		G grāmatas „Latvieši, sevišķi Vidzemē, filozofiskā gadsimta beigās” autors

3. uzdevums (5 punkti).

Atrodi norādītajam laikam atbilstošo pasaules vēstures notikumu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Notikumu ir vairāk.)

Gads	Burts	Pasaules vēstures notikums
1 843		A Elizabete I kļūst par Anglijas karalieni
2 1558		B Slavenās revolūcijas sākums Anglijā
3 1776		C Pirmā pasaules kara beigas
4 1918		D ASV Neatkarības deklarācijas pieņemšana
5 1945		E Verdenas līgums, Franku impērijas sadalīšana
		F EDSO izveide
		G ANO dibināšana

4. uzdevums (5 punkti).

Atrodi katram vēstures notikumam atbilstošās sekas un ieraksti pareizās atbildes burtu! (Atbilžu ir vairāk.)

Vēstures notikums	Burts	Sekas
1 Lielā tautu staigāšana		A „Svētās savienības” izveide
2 Rekonkista		B Pirmais pasaules karš
3 Vīnes kongress		C Otrais pasaules karš
4 Trejsavienības un Antantes izveidošanās		D Senās Romas impērijas bojāeja
5 Eiropas ogļu un tērauda kopienas izveidošana		E hellēnisma rašanās
		F Eiropas Savienības izveidošanās
		G vienotas Spānijas izveidošanās

5. uzdevums (5 punkti).

Atrodi skaidrojumam atbilstošo jēdzienu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Jēdzienu ir vairāk.)

Skaidrojums	Burts	Jēdziens
1 Žečpospolitā iekļautās Livonijas zemes, vēlāk tā dēvēja Latgali		A konsuls
2 Uz amatniecisko darba dalīšanu balstīts ražošanas veids 16.–18. gs.		B konkistadori
3 Viduslaiku feodālis, kas bija atkarīgs no senjora		C sufražisms
4 Spāņu, portugāļu iekarotāji, kas 15., 16. gs. iekaroja Centrālamerikas un Dienvidamerikas teritorijas		D Infantija
5 Politiska kustība par vēlēšanu tiesību piešķiršanu sievietēm		E fabrika
		F vasalis
		G manufaktūra

6. uzdevums (5 punkti).

Pabeidz teikumu, izvēlies pareizās atbildes burtu un apvelc to!

1 Austrumromas impēriju mēdz saukt

A Grieķija

B Osmaņu impērija

C Bizantija

D Krievzeme

2 Viduslaiku vācu tirgotāju izveidota brālība, kas aizsargā viņu tiesības un privilēģijas Ziemeļjūras un Baltijas jūras reģionā

A landtāgs

B melngalvji

C rāte

D Hanza

3 Lenkasteru un Jorku dzimtu cīņa par varu Anglijā 15. gs. otrajā pusē

A Simtgadu karš

B Sarkanās un Baltās rozēs karš

C Ziemeļu karš

D Livonijas karš

4 Francijas valdnieks, absolūtisma nostiprinātājs, dēvēts par Saules karali

A Filips IV Skaistais

B Fransuā I

C Anrī IV

D Luijs XIV

5 18. gs. pompozo un pārsātināto baroka stilu nomainīja jutekliskais un rotaļīgais stils

A romānika

B gotika

C rokoko

D funkcionālisms

7. uzdevums (6 punkti).**Rūpīgi izlasi tekstu!**

Trīsdesmitgadu karš noslēdzās ar **1**. Tas iezīmēja ticības karu beigas Eiropā. 1648. gadā Eiropa bija pilnīgi citāda nekā 1517. gadā, kad sākās **2**. Bieži uzskata, ka **2** sadalīja iepriekš vienoto Eiropu, jo pirms **2** eiropieši jutās kā vienas kristīgās pasaules ļaudis. Pēc **2** vieni bija kļuvuši par **3**, bet citi saglabājuši uzticību **4** baznīcai. Arī **4** baznīcā notika pārmaiņas, ko veicināja **5** un jezuītu ordeņa darbība. Eiropas valstīs, kurās nostiprinājās **3**, pieauga lasītpratēju skaits, jo **6** tika tulkota Eiropas tautu valodās un katram bija iespēja to lasīt. **2** atbrīvoja zemju valdniekus no **5** varas un deva iespēju iegūt baznīcu zemju īpašumus un nostiprināt savu varu.

Kuriem burtiem jābūt ciparu 1, 2, 3, 4, 5, 6 vietā? Izvēlies pareizo atbildi!

1 A Versaļas miers B Brestas miers C Vestfālenes miers D Nirnbergas miers	2 A reformācija B renovācija C revīzija D rehabilitācija	3 A jūdaisti B hinduisti C ateisti D protestanti
4 A luterāņi B kalvinisti C katoļi D ortodoksāji	5 A karalis B imperators C sultāns D pāvests	6 A Korāns B Bībele C „95 tēzes” D Vēdas

8. uzdevums (7 punkti).**Izlasi vēstures avotu pārstāstus un atrodi katra jautājuma pareizās atbildes burtu!****1** Kuras valsts valdnieka darbība ir raksturota?

Es, Dārijs I, dižais valdnieks, valdnieku valdnieks. Tajā gadā, kad es kļuva par valdnieku, es izcīnīju 19 kaujas un sagūstīju 9 valdniekus, kuri kūdīja dumpjus Elamā, Babilonijā, Mēdijā un citur.

A Ēģipte**B** Indija**C** Persija**D** Ķīna**2** Kāds notikums aprakstīts tekstā?

Ziemā, kad viss bija sasalis ledū, mestrs brālis Hermanis un citi brāļi nonāca Reizenas novadā. Tur Kristus karotāju mirdzošais zobens piesātinājās ar pagānu miesu, jo prūšiem nebija kur glābties no vajātājiem.

A Lielā tautu staigāšana**B** krusta karš**C** reformācija**D** Simtgadu karš**3** Kurš jēdziens atbilst aprakstītajiem notikumiem?

Un jūdi tika apvainoti par to, ka izraisījuši šo mēri. No dažām vietām viņi tika izraidīti. Tos vajāja pūlis.

A antisemitisms**B** abolicionisms**C** kolaboracionisms**D** merkantilisms**4** Kurš karavadonis rakstījis šīs rindas?

Es noslēdzu pamieru. Krievi dodas mājup. Austerlicas kauja ir skaistākā, ko es līdz šim esmu vadījis.

A Kārlis Lielais**B** Aleksandrs Lielais**C** Napoleons Bonaparts**D** Ādolfs Hitlers**5** Kāds 19. gs. 80. gadu process Baltijā aprakstīts?

Visas iestādes un amatpersonas, izņemot zemnieku pagastu iestādes, kārtu lietas un sarakstīšanos bez iestāžu atšķirības krievu valodā.

A okupācija**B** pārvācošanās**C** analfabētisma likvidācija**D** rusifikācija**6** Kādu notikumu Latvijas vēsturē apraksta Kārlis Skalbe?

Grūtas ir bijušas šīs dienas, bet par to katram tagad mūsu spēki ir redzami. Ar vienu roku mēs esam noturējuši lielniekus, ar otru situši Bermonta–Bišofa armiju, kura sastāvēja no labākajiem vācu pulkiem.

A 1905. gada revolūcija**B** Pirmais pasaules karš**C** Brīvības cīņas (Neatkarības karš)**D** kureliešu cīņas**7.** Kurš Padomju Savienības attīstības periods raksturots?

Piecdesmito gadu sākumā Latvijā vadošos amatos nonāca daudzi vietējie komunisti. Ņ. Hruščova īstenotās reformas deva cerību, ka būs iespējams mazināt latviešu valodas diskrimināciju, ierobežot nepamatoto rūpniecības attīstību un migrāciju.

A stagnācija**B** režīma liberalizācija („atkusnis”)**C** „pārbūve”**D** PSRS sabrukums

9. uzdevums (7 punkti).**Aplūko attēlus! Izvēlies pareizās atbildes burtu un apvelc to!**

1 Kurā laika periodā tapis attēls?

- A 1922–1934
- B 1934–1940
- C 1945–1990
- D 1990–2017

2 Kas ir šis cilvēks, kurš Rīgā glāba ebrejus Otrā pasaules kara laikā?

- A Vilis Lācis
- B Žanis Lipke
- C Alberts Kviesis
- D Augusts Kirhenšteins

3 Kādam notikumam Latvijā veltīta pastmarka (uzraksts: 14.06.1941.)?

- A Latvijas uzņemšana PSRS sastāvā
- B vācu okupācijas sākums
- C latviešu militāro spēku izveide
- D masu deportācijas

4 Ko simbolizē trīs zvaigznes Brīvības pieminekļī?

- A trīs Baltijas valstis
- B Vidzeme, Latgale, Kurzeme
- C Vidzeme, Zemgale, Sēlija
- D nav simboliskas nozīmes

5 Kādam notikumam veltīta šī pastmarka (1991. gada 21. augusts)?

- A barikādes
- B Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pieņemšana
- C konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšana
- D Latvijas valsts karoga likuma pieņemšana

- 6 Kurā laikā tapuši plakāti?
- A Pirmais pasaules karš
  - B latviešu strēlnieku cīņas
  - C Otrais pasaules karš
  - D Aukstais karš

- 7 Ar kādu mērķi veidoti plakāti?
- A propaganda
  - B ražošanas pieaugums
  - C valodas apguve
  - D izdot grāmatu

**EKSĀMENS LATVIJAS UN PASAULES
VĒSTURĒ
12. KLASEI
2018
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa**

KODS

												V	E	S
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------	----------	----------

Rūpīgi iepazīsties ar uzdevumiem skolēna darba lapā un informācijas avotiem tekstu lapā! Izpildi prasīto! Ja nepieciešams, veic atzīmes tekstu lapā!

1. Par kādu Latvijas vēstures tēmu ir informācijas avoti? (1 punkts)

---

2. Datē laika periodu, par kuru vēsta visi informācijas avoti! (1 punkts)

No _____ līdz _____

3. No piedāvātajiem jēdzieniem izvēlies trīs ar tēmu saistītus jēdzienus un izskaidro tos! (6 punkti)

makulatūra, nomenklatūra, reparācijas, mežabrāļi, represijas,
rāte, genocīds, genofonds, integrācija, totalitārisms

Jēdziens	Skaidrojums

Aizpilda
vērtētājs:
Vērtētāja
kods:

1. _____

2. _____

3. _____

4. Iepazīsties ar informācijas avotiem B, C, D, E, F, G, H un izpildi prasīto! (16 punkti)**4.1. Uzraksti, kādas divas pretošanās metodes padomju varai izmantoja! (2 punkti)**

- _____
- _____

4.1. _____

4.2. Uzraksti trīs cēloņus, kas izraisīja pretošanos padomju varai! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

4.2. _____

4.3. Uzraksti piecus faktus, kas liecina par pretošanos padomju varai! (5 punkti)

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

4.3. _____

4.4. Kā padomju vara dēvēja nacionālos partizānus un kā pamatoja nepieciešamību cīnīties ar tiem? (3 punkti)

Nacionālie partizāni – _____
Pamatojums

- _____
- _____

4.4. _____

4.5. Novērtē no avota D iegūtās informācijas ticamību! Pamato savu vērtējumu! (3 punkti)

4.5. _____

Kopā par
4. uzd.:
_____

5. Iepazīsties ar informācijas avotiem H, I un izpildi prasīto! (10 punkti)**5.1. Uzraksti kopīgo un atšķirīgo G. Astras un M. Ķirsona darbībā un tās apstākļos! (3 punkti)**

Kopīgais:

Atšķirīgie apstākļi:

- _____
- _____

5.1. _____

5.2. Izmantojot savas zināšanas, izskaidro jēdzienu *disidents*! (1 punkts)

_____

_____

5.2. _____

5.3. Kurš no abiem, G. Astra vai M. Ķirsons, bija disidents? Pamato savu viedokli! (2 punkti)

_____

_____

5.3. _____

5.4. Izpēti informācijas avotu I un izskaidro, kāda, tavuprāt, bija M. Ķirsona akcijas simboliskā nozīme! (2 punkti)

_____

_____

_____

5.4. _____

5.5. Kā tu vērtē M. Ķirsona akciju? Pamato savu viedokli! (2 punkti)

_____

_____

_____

5.5. _____

Kopā par
5. uzd.:
_____**6. Iepazīsties ar informācijas avotiem B, J un izpildi prasīto! (3 punkti)****6.1. Uzraksti, kurā sabiedrības dzīves jomā izpaudās pretestība okupācijas varai! (1 punkts)**

_____

6.1. _____

6.2. Izmantojot vēstures faktus, pierādi vai apšaubi informācijas avotā J pausto viedokli! (2 punkti)

_____

_____

_____

_____

6.2. _____

Kopā par
6. uzd.:
_____

7. Mūsdienās pastāv dažādi viedokļi par pretošanās kustību padomju režīmam. Izpildi prasīto! (4 punkti)

7.1. Uzraksti, kura pretošanās metode no cilvēcisko vērtību skatu punkta mūsdienās vērtējama neviennozīmīgi, un paskaidro, kāpēc! (2 punkti)

7.1. _____

7.2. Uzraksti savu viedokli par pretošanās kustības vēsturisko nozīmi un pamato to! (2 punkti)

7.2. _____

8. Iepazīsties ar avotiem A, K, L un izpildi prasīto! (9 punkti)

8.1. Izmantojot savas zināšanas, izskaidro jēdzienu *kolaboracionisms*! (1 punkts)

8.1. _____

8.2. Uzraksti, kādas kolaboracionisma izpausmes minētas avotos! (2 punkti)

8.2. _____

8.3. Uzraksti, kāpēc cilvēki kļuva par kolaboracionistiem! (4 punkti)

- _____
- _____
- _____
- _____

8.3. _____

8.4. Kāds ir tavs viedoklis par to, vai kolaborācija padomju režīma apstākļos vērtējama viennozīmīgi? Paskaidro, kāpēc! (2 punkti)

8.4. _____

Kopā par
7. uzd.:
_____Kopā par
8. uzd.:
_____Kopā par
2. daļu:
_____

Rūpīgi iepazīsties ar uzdevumiem skolēna darba lapā un informācijas avotiem tekstu lapā! Izpildi prasīto! Ja nepieciešams, veic atzīmes tekstu lapā!

Avots A

Padomju Latvijas raksturojums

1945. gadā pēc Latvijas okupācijas te veidojās jaunas valdošās aprindas, jauna inteligence un jauni, relatīvi turīgu ļaužu slāņi. Tos galvenokārt sastādīja augstāko virsnieku, augstāko partijas, valdības un saimniecisko vadītāju aprindas. Piederību pie valdošās šķiras noteica [...] iespēja izmantot sabiedrisko īpašumu – luksusa vasarnīcas, sanatorijas, specveikalus, specslimnīcas. Piederību pie valdošās šķiras noteica vara pār citu cilvēku likteņiem. Daudzi gados jauni un subjektīvi puslīdz godīgi cilvēki komjaunatnē un partijā stājās ar nolūku izmantot šīs organizācijas, lai tās nevērstos pret Latvijas un latviešu tautas interesēm, protams, domājot arī par savas karjeras iespējām.

(V. Zariņš. *Valdošā šķira pēckara Latvijā. – Atmoda. – 1990.*)

Avots B

Latviešu emigrācijas vēsturnieks Ādolfs Šilde par situāciju Padomju Latvijā

Pasīvā pretestība pret padomju varu Latvijā izpaudās kā nacionālo struktūru un nacionālās kultūras saglabāšanas centieni, kas iet roku rokā ar patriotiskām demonstrācijām. [...] Pirmajos pretestības aktos iesaistījās jaunatne [...] 18. novembra dienā daudzi ieradās skolā, tērpušies svētku drānās [...] redzamās vietās slepeni uzvilka Latvijas nacionālo karogu, [...] parādījās pagrdē iespiestas skrejlapas. Tādas parādījās arī dienu pēc sarkanarmijas iebrukuma Čehoslovākijā 1968. gada vasarā.

(Ā. Šilde. *Pretestības kustība Latvijā. – Minstere, 1991.*)

Avots C

Par nacionālajiem partizāniem (mežabrāļiem) pēc Otrā pasaules kara

Partizāni uzbruka padomju iekārtas atbalstītājiem. Viņi par savu uzdevumu uzskatīja nepārtraukti atgādināt, ka Latvija ir okupēta zeme un ka kalpošana padomju iekārtai ir sodāma rīcība. Pēc gariem mežos pavadītiem gadiem viņi savos uzbrukumos žēlastību nepazīna. Cīnītāju pulkā bija daudz tādu, kas jau 1941. gada deportācijās bija pazaudējuši kādu savu tuvinieku. [...] Bet arī tad, ja kāds nebija zaudējis nevienu sev tuvu cilvēku, to satrieca pazaudētā brīvība un ar smagiem upuriem izcīnītā Latvijas valsts. Komunisti bija pagriezuši vēstures ratu atpakaļ.

(*Uz ežiņas galvu liku. – R., 1993., 1995.*)

Avots D

No nacionālā partizāna Kārļa Musiņa nopratināšanas protokola, 1953. gadā

Otrā pasaules kara laikā tiku iesaukts vācu armijā. Pēc vācu armijas kapitulācijas es, nevēlēdamies padoties padomju karaspēka gūstā, pārgāju nelegālā stāvoklī. Būdams naidīgi noskaņots pret padomju varu, nolēmu cīnīties par neatkarīgas Latvijas atjaunošanu. [...] Vēlāk es vairs necerēju, ka Latvijā tiks atjaunota neatkarība, kļuva tikai bandīts, nogalināju un laupīju.

Avots E

Padomju Latvijas vēsturnieks par nacionālajiem partizāniem

Daudzi lauku komunisti un bezpartejiskie krita no bandītu lodēm. [...] Cīņu pret bandītiem izvērta iznīcinātāju bataljoni. Padomju varas ienaidnieku aģitācija pret kolhoziem, kaitniecība un terors izraisīja sašutumu darba zemnieku vidū.

(*Latvijas padomju enciklopēdija. – R., 1984.*)

Avots F**Fragments no pretošanās kustības „Kursa” (1945–1947) dalībnieka atmiņām**

1947. gada 8. septembrī arī Liepājā sākās aresti. Sākās pratināšana. Tā bija nežēlīga. Vairāki jaunieši to neizturēja. Kad pratināja „Kursas” vadītāja vietnieku Arni Otrupu, izmeklētājs skaidri pateica: „Zini, man šodien nav laika ar tevi ķēpāties. Izlasi šo protokolu! Tās ir Arvīda Eglīša atbildes.” Tur bija viss izstāstīts. Pratinātāji visvairāk bija krievu virsnieki, rupji un nežēlīgi. Bet bija jau arī tā dēvētie nacionālie kadri, t. i., latvieši. [...] sevišķi aktīvs, kļiedza, draudēja, palaida rokas, centās visādi izkalpoties. Tāds pats bija izmeklētājs Lagzdīņš. Kad latvietis sit latvieti, tad sāp visvairāk... Čeka ar draudiem un varmācību centās panākt, lai daži pretošanās kustības dalībnieki parakstītos, ka sadarbosies ar čekistiem.

(A. Skalbergs. *Ar ticību Latvijas saulei*. – R., 1999.)

Avots G**No Latvijas komunistiskās partijas pirmā sekretāra J. Kalnbērziņa 1953. gada 28. februāra ziņojuma**

Rīgā, Jelgavā un Talsos atklājuši astoņas jaunatnes pagrīdes pretpadomju grupas, kuru locekļi nodarbojas ar pretpadomju lapiņu un „Amerikas balss”, BBC pārraižu provokatorisko baumu izplatīšanu. [...]

Tā grupā „Brīvas Latvijas jaunatne” bija 7 cilvēki. Grupu vadīja Timermanis Kārlis, dzimis 1931. gadā, latvietis, no jau 1949. gadā represēta lielkulaka ģimenes, studējis Latvijas universitātē. Grupa par savu mērķi uzskatīja cīņu pret padomju varu, izplatot pretpadomju lapiņas, un kara gadījumā pret PSRS paredzēja Padomju armijas aizmugurē organizēt bruņotu sacelšanos.

(*Okupācijas varu politika Latvijā 1939–1991*. – R., 1999.)

Avots H**No Gunāra Astras pēdējā vārda 1983. gada 15. decembra Latvijas PSR Augstākās tiesas sēdē**

Mani šeit atvedusi mīlestība un cieņa pret manu tautu, kā arī varmācīgie pasākumi, kas vērsti uz manas tautas dvēseles noniecināšanu un noplicināšanu. [...]

Mans noziegums – grāmatu nofotografēšana, fotonegatīvu glabāšana. Viena raksta pārtulkošana. Vienas grāmatas parādīšana citam cilvēkam, vēl dažu grāmatu glabāšana. Radioraidījumu ierakstīšana lentē un šo lenšu glabāšana. [...] Man nepiedod arī to, ka es jūsu priekšā nenoliedzu savus draugus, nedz savu pārliecību. Apsūdzības uzturētājs norādīja, ka esmu bijis notiesāts par „noziegumiem pret savu tautu un dzimteni”. Šie zaimi neprasa nekādu atspēkojumu. [...] Es ticu, ka šis laiks izgaiss kā ļauns murgs.

Avots I**Latviešu emigrācijas protesta akcija pret Baltijas okupāciju**

1980. gada 11. novembrī Madridē Eiropas Drošības un sadarbības konferences (EDSO) laikā notika latviešu emigrantu protesta akcija, prasot brīvību Latvijai. Emigrācijā dzīvojošais mācītājs Māris Ķirsons, protestējot pret Baltijas valstu okupāciju, iegriezta vēnās un pilināja asinis uz Padomju Savienības sarkanā karoga.

Madrides laikraksta „Diario 16” (11.11.1980.) pirmās lappuses fragments ar rakstu par trimdas latviešu protesta akciju pret Baltijas okupāciju EDSO konferences laikā. Šīs akcijas fotogrāfijas izplatīja visas lielākās pasaules ziņu aģentūras.

Avots J**Rakstnieks Alberts Bels par Dziesmu svētku nozīmi Padomju Latvijā**

Par vienīgo īsto pretošanās formu māte uzskatīja Dziesmu svētkus. [...] Kamēr ritmiski pulsē Dziesmu svētki, Latvija pastāv. Dziesma neļauj apsīkt nacionālajam garam [...], caur Gaismas pils vārtiem ved nākotnē, ar Līgo burvīgajām skaņām līdzsvaru dvēseli tagadnē.

(A. Bels. *Melnā zīme.* – R., 1996.)

Avots K**Fragments no intervijas ar politiķi un ārstu Juri Vidiņu**

Nekad neesmu bijis pārliecināts komunisti. Tā bija iedibināta liekulība – ja gribi strādāt iemīļotu darbu, tev jābūt parijas rindās. Es gribēju būt ārsts. Esmu divkārt izsūtīts, bet jau vidusskolā labvēlīgi noskaņota skolotāja man silti ieteica: stājies, Vidiņ, komjaunatnē.

(*Liesma.* – 1990. – Nr.3.)

Avots L**Rakstnieks, publicists Andrejs Dripe par iestāšanos Komunistiskajā partijā**

Par visādiem pionieriem un komjauniešiem es nirdzu, bet partijnieki manās acīs bija pilnīgi idioti un krievu pakalpiņi. Un tomēr, par spīti šādai attieksmei, es pats 1975. gadā iestājos Komunistiskajā partijā. Kāpēc? [...] Bezpartejiskie taču skaitījās otrās šķiras cilvēciņi, ar viņiem „augšā” faktiski nerēķinājās. Protams, atlika vēl atklāta disidenta ceļš un gandrīz droša iespēja nonākt nometnē vai „psihuškā” [...]. Nevis lēkt ar pieri mūrī, bet pieskaņoties apstākļiem, kādi tiek diktēti. Šādu ceļu gāja rakstnieku vairākums. Izmantojot aizsegam partijas biedra karti, mēs, cik nu spējām, centāmies neitralizēt komunistu pretlatvisko darbību.

(A. Dripe. *Bez skaistas maskas.* – R., 1994.)

**EKSĀMENS LATVIJAS UN PASAULES
VĒSTURĒ
12. KLASEI
2018
SKOLĒNA DARBA LAPA
3. daļa**

KODS

												V	E	S
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------	----------	----------

Izvēlies vienu no tematiem un izpildi prasīto! (24 punkti)

- Analizē nacionālo minoritāšu lomu Latvijas Republikā 20. gadsimta 20.–30. gados!
- Analizē Kurzemes un Zemgales hercogistes attīstību jaunajos laikos!
- Analizē antīkās pasaules sasniegumu aktualitāti mūsdienās!
- Analizē totalitāro režīmu veidošanās apstākļus Eiropā 20. gadsimtā!

1. Uzraksti trīs jēdzienus, kas saistīti ar izvēlēto tematu, un izskaidro tos! (6 punkti)

Jēdziens	Jēdziena skaidrojums

2. Uzraksti četrus ar tematu saistītus vēstures faktus (vēstures notikumus), personības! Vienam no uzrakstītajiem vēstures faktiem uzraksti vienu tā cēloni un sekas! (6 punkti)

Fakti, personības:

- _____
- _____
- _____
- _____

Fakts:	
Cēlonis:	Sekas:

3. Uzzakstī apmērām 200 vārdu garu argumentētu pārspriedumu par izvēlēto tematu! Pamato savu viedokli, strukturē saturu, izmanto atbilstošus vēstures faktus un jēdzienus, uzrakstī secinājumus!
(12 punkti)

Uzmetumam.